

NYIRI KÖZLÖNY.

Társadalmi és ismeretterjesztő hetilap.

Szerkesztői iroda

hova a lap szellemi tárgyú küldemények intézendők :
Nagy-Orosi-utca 998. sz. a.

Kiadó-hivatal :

Nagy-Orosi-utca 998. sz. a.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési árak:

helyben hához hordva vagy postai széküldéssel !

Egész évre	4 frt.
Fél évre	2 "
Évnyugedenként	1 "

Hirdetések díja :

Minden 5 hasábos petit-sor vagy ennek térfogatára egyszeri hirdetésért 5 kr., többszöri hirdetésért 4 kr. minden beiglatásnál. — Bélyegdíj minden igtatásért külön 30 ujkr. Nyilttérben minden háromhasábos garmond-sor 20 ujkr.

Ma egy hete!

Nagy és fontos jelentőségű nap viradt folyó hó 21-én Nyiregyházára, mely naphoz hasonló, e fiatal város története alig képes felmutatni.

Mintha a külvilág, a nagy természet is érezte volna eme nap rendkívüliségét : a nap már kora reggel tisztán és melegen süttött szerte magas pontjáról, elárasztva sugaraival és melegével a földön minden tárgyat és tért, mint a honszeretet égi érzeménye, melynek oltárán ma, az édesen fájó emlékezet s a kiengesztelődés szelid tüze gyuladt ki. Csak későbbben, midőn a haza mult dicsőségének véres szálaival átszótt lelkes beszédek könyűket csaltak a hallgatóság szempilláira, kezdett sirni az ég felhőszemeivel. De az esőcseppeket csakhamar fölszárítá a kislőtő nap melege, mint az arcok boruját eloszlata az azokon feltűnt remény biztató fénye.

A tavaszi szellő hívólag lobogtatá a tornyok és házak ablakaiból lecsüngő nemzeti színű zászlók szárnyait a járó-kelő idegenek felé, mintha mondani akarta volna : csak jertek, jertek örülni e város falai közé; hisz az ő öröme a ti örömeitek is.

Az utcákon már kora reggel ünnepélyes öltözékű népsokaság hullámozott fel-alá. Fény, derű, öröm, kedv és mosoly sugárzott e napon Nyiregyháza térein mindeütt; fenn a fák sudarain, lenn a homok útvegei közt, az agg és gyermek arczán egyaránt.

Nem csuda.

Oh! mert az öröm, mely eme napot jelzék, nem csupán a szabócsi 41-edik zászlóalj zászlóján, mint az ünnepély névleges és látszólagos tárgyán tört meg.

Oh nem!

Nem a haza távolvidékeiről s Szabolcs-megyéből összeseregelt elv- és honfitársak; nem az ünnepélyt rendező honvédtisztület; hanem eszmék és elvek ültek e napon diadalt Nyiregyháza városában.

A honvéd név teremtői, az 1849-iki honvédek nagy, dicső, magasztos eszmékért és elvekért küzdöttek, melyek ha lassan is bár, de mindinkább nagyobb foglalásokat tesznek a haza új politikai életében.

Mondjam-e, hogy ma egy hete is ez eszmék és elvek ültek közel negyedszázados emlékünnepeket?!

Igen, a honvéd név magasztos eszméket, hősi erényeket, fényes honszerelmet, szent önfeláldozást képvisel hazánk történetében, melyeknek emléke magát a nemzetet is túl fogja élni.

Oh! mert ne higyük, hogy oly szent erények, minők az 1849-iki honvédek jellemzik, egy holt törvényzikkben, vagy egy néma szoborban már teljesen meg vannak örökítve s érdemük elismerve.

Nem!

Mit ér a törvényzikk, mit a szobor :

ha az azt alkotó testület s az ezt bámuló tömeg más eszmék és elvekért hevül?!

Igaz, hogy a magyar törvényhozó-testület még nem iktatta törvénybe a haza elismerését s nem emelt oszlopot a nemzet az 1849-iki hősi tetteknek.

De felejgyé azt a történet.

Oszlopot emelt szívében és lelkében a nép.

Összeolvadt az a nemzet életével.

Uj intézményeiben le vannak téve azon eszmék és elvek, melyekért a honvéd küzdött, vértét és meghalt.

A honvédszázlok ismét lobognak, melyeknek fölszentelésénél büszkén hivatkoznak az 1849-iki honvédségre; rámutatnak a vértől és dicsőségtől gazdag küzdelemre s az új honvéd élé példányképül állítják a régít, hogy legyen oly hős, oly hű és önfeláldozó.

Nemcsak!

Az új honvédszázlok alatt kezdet szorít a félrevezetett üldöző az üldözötttel s annak gyermekeivel. Pohár emel a régi ellenség az egykor lenézett életoért és boldogságaért!

Nem elismerése-e ez a régi honvéd érdemeinek? Nem nagyszerű, nem magasztos elégtétel-e ez?

Ilyen azon eszmék és elvek diadala, melyeknek forrása nemes, tiszta és közjóra ható.

Az ily diadalok nem szorultak holt betűk és néma oszlopok dicsőítésére.

Legyetek áldottak dicsőült hősök és vértanúk! Örüljete ti is ott fenn a legjobbak hazájában, az igazság és tisztaság örök fénye közt, a halhatatlanság világában!

Oh! mert véretek nem hiában omlott a csatában, nem hiában mosta a vérpad deszkáit. Az eszmék és elvek, melyekért haltatok, fényes ünnepet ülnek időnkint a földön, melyért éltetek, haltatok. Ne felejtetek! Nevetek élni és tiszteltetni fog, míg e hazának egy romlatlan fialesz.

Mi pedig, kik e véráztatta földet lakjuk, s kiknek a nagy világban, e földön kívül nincs helyünk, ne nézzünk kanesal szemekkel azokra, akik a kipusztított, lerombolt és szétvált ősi ház fölépítésén fáradoznak. Ne kicsinyeljük a munka eredményét : hanem nyujtsunk nekik segédkezet. Tiszteljük egymás elveit. Mindenekfelett pedig szeressük a drága közös hazát, s munkáljuk elő annak jólétét és felvirágzását mindig és mindenütt. Ne fességesünk örökké a mult fájdalmait; s ne rettegjük az ismeretlen jövőt. Valamint nevetés az azon vihartól félni, mely már kitombolta magát felettünk; ugy gyermekek dolog azon fájdalomról panaszkodni, melyek még nem érzünk.

Kmethy István.

Nyiregyháza, május 26.

A „Nyiri Közlöny“ utóbbi száma a városi képviselőlet közgyűléséből nagymérvű haladási szándokát jelzi képviselőtünknek, melyek szerént a Széchenyi-ligetben (Bujtos) mindenek előtt egy restauratio,

ugyszintén, a város házának földszinti állapotából emleltre leendő felépítése egyhangulag elhatározottat, utóbbi azon indokból, hogy ott a reményben levő királyi törvényszéken és járásbírószágon kívül, még a városi leendő tisztviselők is elhelyezhető lehetesnek.

A városi képviselőletnek ez értelmű határozatai hogy valósággal keletkeztek : az tény. De tény az is, hogy mindezen üdvös városunk közel jövőbeni emelkedését fényesen előmozdítható határozatok végrehajtásáról is gondoskodott előrelátó képviselőtünk, akként, hogy a Széchenyi-ligetben tervezett restauratiót illetőleg, kebeléből bizottságot küldött ki; a város házának emleltre leendő felépítésével pedig a már foglalkozó rendszerinti építkezési bizottságot hatalmazta meg. Kiválóan szép tervek ezek.

Polgártársaink közül egyik-másik optimista már látja is képeletben a tervezett nagyvendégtogadót a sétatérre néző büszke frontjával, és a „koronaépület“-ből átvitt bolt-helyiségeket az emeltes város háza földszintén kaczerkódní, nagyválasztéku kirkakataival, valamint a törvényszéket az emelet osztályaiban, komoly tekintetű bíráival.

De fájdalom, még e mai napig ezek csak a képelet álmai. Papiroson ugyan szemlélhetők a nagyvendégtogadót és város-ház tervei a polgármester ur hivatalos szobájában; de arról ísmételt figyelmeztetések daczára sincs gondoskodva, hogy a pénzalap, melyből mindezek a megtörtént előirányzat folytán létesíttetnének, tényleg is megszerzessék.

Miután pedig az előállható nehézségek elhárítása felől az előrelátó városi képviselőlet eleve gondoskodott : alulirt mulaszthatlan polgári köteletségének ismeri a város halasztást nem tűrő érdekében nyilvánosan figyelmeztetni az e tárgyban kiküldött s teljhatalommal felruházott bizottságot, hogy a legelő-földek kiosztása s elhatározott kulcs szerénti elárúsításával, az ezen elodázhatatlan építkezésekhez szükséges pénzalapot, felelőség terhe alatt, mielőbb előállítani igyekezzenek.

Krasznay Gábor.

A szabócsi 41-edik honvédszázlok szentelése

folyó májushó 21-én tartott meg Nyiregyházán a buzatérben, beláthatlan sokaság részvételé mellett, a lehető legfényesebb ünnepelességgel.

A zászló szentelési egyházi szertartást föltisztelő Simon Endre nyiregyházi esperes ur, az oltári szolgálatot Ft. Györgyényi József kis-várdai címzetes kanonok önánysága végete a miskolczi katonai zenekar közreműködése mellett.

A csinosan berendezett tábóri kápolna előtt felállított szósékből Ft. Simon Endre esperes ur tartott lelkes és lelkesítő alkalmi beszédet, melynek elhangozta után a zászló felszerzési eszelemény következett.

A zászlószalag nagyszerűsége mindenki meglepett. A széles, gazdagon átszőtt szalag egyik szárnyának oldalaira e jelmondatot : „Századok hirdessék dicsőségét“, a nemzeti címerrel és „1870“ a hajdukerület címerével; a másik szárnyoldalakra „Lónyay Menyhértné“ a család címerével; és „magyar kir. 41-ik zászlóalj“ Szabolcsmege címerével voltak átszőve.

A szegeszt a zászlónya önmagmeltósága kezdte meg az ország anyjának a királynének nevében, kit több egyházi, katonai és világi személyek, és hölgyek

Ráczfehértó község közelében új gyógyfürdő nyitattott s az idén már annyira berendeztetett; hogy több vendéget képes befogadni és a szükségességekkel ellátni.

† **Id. Marsalkó Károly** nyiregyháza községtelepben álló polgárának, tüdővészben elhunyt 17 éves fiát Kálmánt, tegnap délután 3-órakor kísérték örök nyugalomra. A boldogult korahalála annál mélyebb fájdalomt kellett kedvesei és ismerői közlőben, mivel az egy szelíd, csendes és szép reményekre jogosított ifjú szakasztott le a kebelükről.

KÖZGAZDÁSZTAT.

Tanulmányok a lótenyésztés körül.

I.

Egy tökéletesen kifejlett ló, mely minden követelményeknek megfelel, három tényezőnek köszöni eredetét, illetőleg léteét, t. i. a föld és éghajlatnak, melyen világra jött s a fajnak (rang), melyből származik, és az életmódnak, melynek alávetett.

Ha e három tényezővel tisztában vagyunk, s ez ismeretet a tenyésztés gyakorlatával kapcsolatba hozzuk, oly állatot nyerünk, mely nemcsak legmegfelelőbb, de legtekélyesebb is.

E tényezőket felhasználása, s a gyakorlati kezeléssel összeegyeztetése képezi a fajtenyésztés lényegét.

A nevezett három tényező közt méltán első helyet foglal a föld és talaj minősége; mert a szervezet fejlődése a fajló létrehozására ez gyakorol legfontosabb befolyást.

Sok lótenyésztő, mitsem törődve a föld és talaj minőségével, elégnék találja, ha figyelmét a fajra irányozza. — Pedig ez nem elég. Ki tudja, vajjon a választott jellegnek azon föld megfelelő-e s jellegfenmaradásának kielégítő-e?

Teheneink nemesítésére messze vidékekről drágán hozatnak szarvasmarhát. És mi az eredmény? Korcsosodás mindegyik részen.

Pedig a szarvasmarha nem igen eltérő az élettan terén a lovaktól.

Nem akarjuk éppen azt állítani, hogy a külön föld és talajon nem tenyészik az állat; azt sem állítjuk, hogy egy bizonyos fajta fentartásának, feltétlenül csakis az az egy és ugyanazon kiskörü föld és talaj felel meg; de azt igen is, hogy ezen minőségnek bizonyos határokon túlmenni nem szabad.

Az egyenlítő alatt a ló nem tenyészik; ugyanezt tudjuk Közép-Afrikáról is, holott ezt a lótenyésztők ősei, a beduinok lakják.

Az angolok elismert geniek a lótenyésztés körül; mégis indiai gyarmataikon sem mire sem mennek a lótenyésztéssel.

Miért?

Az ok a föld, az égalj és életmódban rejlik.

Az egyenlítő körül tehát a ló nem tenyészik, északon pedig, nem értve ide a leg-távolibb 65%-on túli vidéket, hol hasonlóképp nem tenyészik, csak ott, mely ezen belül esik, mely földterület hidegebb a ló eredeti hazájánál, — itt a ló változás alá esik. Nagyobb alak, fejlettebb idomzat, nagymennyiségű sejtstövöt s a pettyhűdt szervezet lép előtérbe.

Ha végig tekintünk gondolatban, a földgömb ismert lóváltozatain, vagy fajain, azt tapasztaljuk, hogy a száraz és forró földön a ló kicsiny testű ugyan, de élénk és ideges, — a hideg és nedves égalj alatt pedig testileg kiterjed, de elveszti életvidorságát.

E különbséget természetesen a föld-tannak viszonyai idézik elő.

E törvények alá van vetve a növényzet, tehát az állatok tápanyaga is. És kérjük: nem függ-e a tápanyag minőségétől a szervezet minősége?

Igen is függ. A tápanyagok nagy befolyással vannak az állat fejlődésére s ezáltal lép életbe tetteleg, legalább részben a külön föld és talaj behatása: mert ott, hol az égalj a ló eredeti hazájánál hűvösebb s ezáltal a talaj nedvdúsabb, a takarmány, általában a növényország bujább, ami a ló hizási és testesedési hajlamát nagyban elősegíti.

Hasonlítsuk össze a keleti és nyugoti lovakat, s bebizonyítva látjuk ez állítást.

A föld és annak viszonyai bármily fajlónál, mindenütt hívek maradnak magukhoz.

A keletről északra került állatok a dúsabb takarmányozás, tehát a föld befolyása által, nagyobbak lesznek. Ebben semmi rendkívüliség nincs.

De vajjon így áll-e a dolog megfordítva is? Nem.

A hideg és nedves földről, azaz jó és nagymennyiségű takarmányozásról, szárazabb földre s kevesebb tápanyagra átvitt állat szervezetében kétségkívül változás idéztetik elő: mert a megszokottat, és megkívántat nélkülöznie kell az állatnak.

E szervezeti szenvedés, a korcsosodás.

Viszás és hibás eljárás tehát élettanilag, tenyész állatokat hűvösebb, nedves és takarmánydúsabb vidékekről, szárazabb és takarmány szegényebb helyre átplántálni: mert a korcsosodás a szervezet szenvedése kima-

radhatlan; kivéve, ha minden elkövetették a szükséges takarmány előállítására.

Vérfrissítés, új állatok behozatala s több hasonló kezelések kellenek az idegen fajták fentartására; és mégis korcsosodás tapasztalható.

Ez az angol lovak tenyésztésénél is áll. Az arab lovaknál európasztott a fentebb elmondott szabály alkalmaztatott. Keletről, meleg földről hozott hűvösebb nedvesebb helyre: tehát jobb körülmények közé. De észetett eljárás volna, innen vinni oda.

Ez az oka annak, hogy Indiákon az angollótenyésztés és az angollófaj hanyatlásnak indult.

Hát mi követjük-e vajjon ez élettani szabályokat lovaink tenyésztése körül?

E kérdésre más alkalommal fogunk megfelelni.

— **Nyiregyháza**, május 27. A nyiregyházi terményesárunknál bejegyzett terményárak a következők: rozs 3—3.10, 80 fontos 3.10—3.15, 82 π 3.17—3.25; buza 82—89 π 4.60—4.80; árpa 64—72 π 1.85—1.95; zab 1.85; tengeri 2.60; káposztarepeze terminusokra 6.50; napraforgó olaj legfent 24; szesz spiritusz legalant 21 π , kr.

— **Az alföldi vaspálya** dumai gokompanyának, Gombos-Bogorjeva és Erdőd közötti közlekedése, melyvel a személy- és teherszállítás az utasokkal s a teherrrel együtt szállítattak a Dunán át, folyó május hó 23-án nyitottak meg. Az osztrák-magyar birodalomban, ez az első ilyen nemű vállalat.

— **A békésmegyei gazdasági-egylet**, mint a közelebb megjelent értesítéséből láttuk, 565 tagot számlál. — **Az országos magyar iparegyesület** nemzetgazdasági szakosztálya, e hó 26-án délután 6 óra körül ülést tartott, melynek tárgya: a nemzetgazdasági congressus volt.

IRODALOM és MŰVÉSZET.

Az alábbi megnevezett s Illcz Gyula nyiregyházi könyvtár kereskedésében kapható legújabb irodalmi termékeket, ajánljuk olvasónk becses figyelmébe.

Rüstow, az 1873-iki „Porosz-harcok bécsi háboru” 1-ső füzet 1 fr. 20 kr.

Kranitz János, „Harczatn” 1-ső rész 1 fr.

Egervári Ödön, „A protestantizmus élet-halál harca a jesuiták ellen” 2 kötet 2 fr.

Schwarz Gyula, „Allamintézményeink és a kor igényei” 1 fr.

Könyves Tóth Kálmán, „Egyházi beszédek” 1 fr. 40 kr.

Kakas Márton, „Humoros levelek” 1 fr.

Kodolányi Antal, „Mezei gazdasági üzlettan” 5 fr.

Kemény Zsigmond, „Tanulmányok” 2 kötet 4 fr. 60 kr.

Szerkesztői üzenet.

— **Dr. Heisler J.** úrnak Donbradon A cikket örömmel vettük s készségei közöttük. Szerencsésnek érezzük magunkat, ha előttünk különösen becses dolgozataival megistelti szerény lapunkat.

— **Csillagvizsgálónak** H-n. Lapunk 5-ik számában H-ről közölt cikkete csakugyan hibás volt, mely noha magában csak egy 0 volt; de még is méltó feltűnést okozott. A hely szöve miatt jelen számból kimaradt a helyreigazítás. Neki: quod iudicatur, non auferitur.

Felölös szerkesztő: **K. Kmethy István.**

HIRDETÉSEK.

Házeldadási-hirdetmény.

(15) 3-3

Nyiregyháza városában, a Nagy-Kállói-utcában, 1058-ik szám alatt fekvő több szobából álló

LAKHÁZ és UDVAR

szabad kézből eladandó levén, — a feltételek Rudics János urnál tudhatók meg; az alku iránti végmegállapodás azonban Czirbesz Sámuel urral (lakik Jolsván 324. szám alatt) érvényesíthető.

Eladó tekeasztal.

A helybeli „Polgári Olvasó-Egylet” helyiségében egy **tekeasztal**, **dúró** és mintegy **10 darab golyó-készletekkel** együtt, készpénzértétes mellett eladó. — A feltételekről értekezhetni **Török Péter** pénztárnok urral 1064. sz. alatt.

Kelt Nyiregyházán. 1871. május 19.

Krasznay Gábor
egyleti elnök.

(22) 2-2